

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei</p>	<p align="center">APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	--	--

Nu s'a dat uitării.

„.....nu s'a aflat nici o rudă, nici un prieten, nici o autoritate bisericească, care să grijască, ca în piatra crucii dela căpătâiul mormântului protosinghelului Iosif să se adâncească cele câteva litere ale numelui acestui slujitor al catedrei, care a servit biserica noastră câteva decenii....“

Așa scrisesem acum doi ani în organul oficial al eparhiei noastre, într'un moment de desnădejde.

Avertismentul acesta, îndreptat cu scop de a atrage luarea aminte asupra unei întrelăsări regretabile, încă a contribuit încâtva ca să încolțească ideea, care s'a înfăptuit spre mulțumirea sufletească a celor ce au realizat-o prin contribuirea lor.

Cei ce au cunoscut pe decedatul protosinghel de mult își formaseră convingerea, că acestui bărbat distins pe teren bisericesc i s'a făcut nedreptatea de a fi fost ținut un șir de ani în umbră.

Din dispoziția sufletească creiată în jurul acestei nedreptăți a luat ființă, ca un reflex al dorinței generale, un comitet de inițiativă, compus din foști colegi, elevi și stimători ai defunctului, cari l-au venerat cât a fost în viață, prețuindu-l și după moarte.

Acțiunea, pornită întru săvârșirea unui semn modest de recunoștință, se mișcase la început între margini de tot restrânse. Când însă văzu comitetul, că stropii de danie curg peste așteptare, trecu la o realizare mai cu suprafață, hotărând ca să vecinicească memoria fericitului protosinghel Dr. Iosif Olariu în bronz și piatră.

Așa s'a ajuns, că pe lângă o cruce de marmoră, așezată astă vară la locul său de odihnă din cimiter, i s'a ridicat și un bust din jertfa adusă îndeosebi de foști săi discipoli,

cari cu pietate și-au adus aminte de dascălul lor de odinioară.

Era impresionant să vezi adunându-se în marția trecută preoți din toate unghiurile eparhiei noastre în biserică cimiterului din deal, în care s'au prohodit atâția bărbați iluștri ai neamului nostru, care își dorm somnul de veci sub glia rece a cimiterului istoric al Caransebeșului.

Ne-am adunat cu toții, preoți și mireni, ca să luăm parte la slujba oficiată pentru odihna sufletului repostatului protosinghel, cu care prilej chiriariul nostru l-a asemuit prin prisma activității sale cu părinții bisericii.

Dela slujbă merserăm să ne închinăm în fața mormântului, care acum 16 ani a luat în stăpânire rămășițele sale pământești și după clipă de reculegere am coborât în piața, în care își aștepta desvălirea monumentul așezat în mijlocul unui parc, improvizat cu multă bunăvoință de conducerea orașului.

După săvârșirea serviciului dumnezeesc cade vâlul acoperitor și în fața noastră stă chipul călugărului-cărturar cu privirea ațintită spre răsăritul, spre care sunt îndreptate altarele bisericilor noastre.

La poalele pedestalului de granit se rostesc discursuri în numele Eparhiei, al Comitetului, care a dus la îndeplinire această operă, în numele Academiei teologice și al Școlii normale, al căror director a fost decedatul pe vremuri.

Drept încheiere a festivității ia primarul orașului sub ocrotirea sa această nouă dovadă de cultură bisericească, care întruchipează recunoștința elevilor față de fostul lor îndrumător pe calea vieții.

Mulțumiți în suflet, că cel ce a fost protosinghelul Iosif nu s'a dat uitării, ne împrăștiem care încotro, stând sub impresia adâncă a acordurilor, pe care corul catedral a știut să le cuprindă în simfonia jalnică a morții.

AUREL MOACA.

Cum a decurs

solemnitatea desvelirii bustului „Dr. Iosif I. Olariu“.
Adunarea de constituire a asociației clerului
„Andrieu Șaguna“ din eparhia noastră.

Peana măiastră a contemporanului lui Dr. Iosif Olariu ni-a dat, în fața foii pe care ilustrul dispărut a condus-o 10 ani, cu tresărirea aceluia „nu s'a dat uitării“, o icoană succintă și sobră a bucuriei recoltate în ziua de 8 Decembrie din acest an.

Cronicarul fidel al evenimentelor se simte ușurat în munca de complectare cu date și amănunte, în ritmul aceleiași satisfacțiuni sufletești, a întregii sărbători.

Ea a început propriu zis în ajunul zilei, cu ședința de consfătuire a unui comitet de preoți, din centru și din afară în vederea adunării asociației Andreiu Șaguna, ce urma să se constituie, din acest prilej unic și pilduitor. Părintele iconom stravrofor Dr. Gheorghe Ciuhandu, președintele asociației a condus firul discuțiilor atât de folositoare, într-o atmosferă superioară, lăsând totuși o seamă de ușoare soluții pentru problemele la ordinea zilei. Îndeosebi au fost binevenite discuțiile în jurul proiectatei conferințe despre *Oastea Domnului*, mai precis în jurul acestei asociații. Într'un glas comitetul hotărîse a cere în adunare ca preoții să stea în fruntea Oștii; și fiindcă elementul care leagă pe acești ostași sunt cântările cu melodii străine, Asociația clerului să ia în preocupările sale punerea pe note, potrivite cu caracterul melodiilor bisericești a unor rugăciuni culese fie de părintele președinte, fie de altă persoană cu autoritate. Mare păcat că timpul n'a îngăduit oprirea asupra acestui punct din program. Barem de s'ar desbata la un prilej curând, și barem cu același număr de preoți!

Amăsurat programului, a doua zi la orele 10 a. m. în biserica Sfântului Ioan din cimiter zece preoți îmbrăcați în ornate luminoase întâmpină intrarea Arhierelui. În urma acestora P. S. Sa intră împărtaşind binecuvântări preoților și celorlalți oaspeți din biserică, studenților teologi, elevilor școlii normale. Intră apoi în altar.

Luând binecuvântarea Arhierelui, părcosilier Romul Ancușa începe rugăciunea Chemării Duhului sfânt. Terminată aceasta, iată Arhierelul începe parastasul. Este asistat de următorii zece preoți prot. Romul G. Ancușa și Iosif Câmpianu, preoții: Coriolan Zuiac Vasiova, Avram Ciocoiu Vucova, Gheorghe Vior, Romulus Pop, Pavel Bogoevici și Dr. Zeno Munteanu

Caransebeș, diaconii Teodor Roșca și prof. Isaia Sîru. Acordurile Corului Catedral umplu biserica de evlavie și înălțare.

Pășind spre tronul arhieresc, Prea Sfinția Sa este de-acum atenția tuturor. Momentul cu atmosfera lui plină de duioasă solemnitate a pătruns în toate inimile. Prea Sfințitul episcop o traduce în vorbă: „între biserica luptătoare și cea biruitoare este o legătură, o comuniune, prin rugăciune sufletele se apropie unele de altele.“ Dr. Iosif Olariu, în munca lui mare, raportată la sărăcia și neajunsurile cu cari a luptat, este asemănat cu un părinte al bisericii. Pentru noi este o pildă ca și cea a unui Părinte pentru Biserica întregă. Pildă vie și grăitoare să fie de-acum pentru toate generațiile acestui pământ care l-a dat pe Dr. Iosif Olariu...

Cu P. S. Sa și soborul de preoți în frunte, mulțimea de însoțitori pornesc la mormântul lui Dr. Iosif Olariu, întru închinare. Aci se face o rugăciune, pe care o vede și soarele cu razele sale. Pe mormânt ard două lumânări puse de un distins elev al regretatului, părintele Victor Popoviciu din Silha, căruia îi surprind ochii scâlțați în lacrimi. O recunoștință și un gest care onorează... Totașa onorează și ridică în ochii conștiinței rugăciunea la căpătâiul lui, unde veghează de-acum o cruce frumoasă de marmoră.

Cugetul ni-e ușurat de fapta bună; Dr. Iosif Olariu postum, la 16 ani după moartea sa e redat cinstei și vazei care i s'a cuvenit totdeauna. Dar să vedem coroana serbărilor, desvelirea bustului.

Se începe cu sfințirea apei, făcând însuși P. S. Sa rugăciunea pentru sfințire. Terminată rugăciunea, vâlul de pe bronz este tras, iar chipul lui Dr. Iosif Olariu apare încremenit în majestatea eternității, al căruia sens îl întruchipează arama...

Prea Sfințitul Părinte Episcop, vădit mișcat, cu voce tremurândă dă expresie mulțumitoarei bucurii ce simte, cu ocazia celui de al doilea monument ce-i este dat a sfinți, în scurtă vreme, aici în Caransebeș. Cu deosebire că acest monument, ca și cel desvelit anul trecut, reprezintă o personalitate bisericească. Ca episcop al acestei eparhii, în care preoții și învățătorii, aproape toți sunt eșiți din școala muncii și a seriozității lui Dr. Iosif Olariu, își exprimă bucuria de a vedea un fruct al grațitudinii acestor elevi. Pe toți îi îndeamnă să fie următorii protosinghelului Dr. Iosif Olariu la împlinirea datoriei, așa cum el și-o îndeplinea; iar bronzul să vestească tuturor generațiilor pe protosinghelul Dr. Iosif Olariu, podoaba bisericii și a școlii noastre din trecut.

În numele comitetului de inițiativă, pâr. Romul G. Ancușa, ca președinte vorbește despre activitatea prodigioasă a lui Dr. Iosif Olariu. Deși nu a intenționat, decât să promoveze încâtva studiul Scripturii sfinte, ajunge un uriaș vizibil din toate colțurile bisericii ortodoxe române. Sf. Sa a fost un cărturar și un biserican neîntrecut. „Treizeci și trei de ani Dr. Iosif Olariu cu o punctualitate de călugăr adevărat a cercetat zi de zi biserica. Iar opera lui, estinsă în peste patru mii de pagini este rodul focului lăuntric pentru frumsețea tainelor lui Dumnezeu.

În numele Academiei teologice profesorul Isaia Suru a vorbit despre Dr. Iosif Olariu, teologul profund până la erudiție, profesor și director sever, iar ca om modest și drept. În viață n'a suferit desamăgiri, căci modestia l-a făcut călugăr, dar oamenii au fost nedrepti cu el. Posteritatea însă îl așează la locul de cinste, binemeritat, vecinicindu-i memoria.

Din partea școlii normale, directorul Gh. Neamțu spune că „foștii lui elevi, astăzi răspândiți în tot Banatul, îl amintesc ca pe cel mai ordonat om și dascăl de dascăli“... Numit director al preparandiei și teologiei în epoca cea mai neagră a școlii românești de dincoaci de Carpați, Dr. Iosif Olariu, cu garda lui de profesor știu să topească săgețile dușmanilor, otrăvitoare, în focul conștiinței naționale, ce a știut aprinde în inima ucenicilor săi. Iar unitatea educației pentru pedagogi și teologi a avut ca fruct o armonioasă colaborare a bisericii cu școala. Într-o avântată pornire se adresează memoriei lui Dr. Iosif Olariu spunând: conștiința curată a noastră pretinde să te avem mereu în mijlocul nostru și să te aibe și posteritatea, fiindcă viața ta de dascăl și om, vrednică este de urmat în vecii vecilor.

Părintele Dr. Gheorghe Ciuhandu, nimerindu-se la sărbătoarea noastră ca arădan unde regretatul Dr. Iosif Olariu încă a fost profesor e gata a spune următoarele:

Prea Sfințite Părinte Episcop,
Cinstiți Ascultători!

În numele Episcopiei Aradului, am cinstea să spun câteva cuvinte, în amintirea profesorului de Teologie, protosinghelul Dr. Iosif Olariu, pe care-l înveșnicește între ai săi, bustul ce se inaugurează astăzi.

Eparhiile noastre — a Aradului și a Caransebeșului — acum două sute de ani, — când episcopul Isaia Antonovici dela Arad semna ca episcop și al Caransebeșului și consilier regesc, — aveau între olaltă legături de *dreaptă-credință*, întâiu de toate. Aceste legături, la începutul veacului trecut, au fost reluate în forma *culturei*

naționale, la ale cărei raze se încălzeau și lumineau atunci, la Școalele din Arad, atâția fii ai Banatului.

O sută de ani mai târziu, episcopia Aradului a dorit, ca în fruntea școlii sale teologice să ridice un preot după rânduiala — cleric învățat și neprihănit: *integer vitae, scelerisque purus* — și l-a găsit în persoana protosinghelului Dr. Iosif Olariu dela Caransebeș.

Protosinghelul Iosif Olariu a fost o zale de mare preț — intelectual, teologic și moral — în firul acestor legături dintre Arad și Caransebeș, cari s'au manifestat în multiple forme și prin multe persoane, puse în slujba culturei ortodoxe, și românești.

Noi, arădanii, cari l-am cunoscut deaproape pe Dr. Iosif Olariu, care nu cunoștea altă cale, decât la catedră, și la biserică, am regretat că n'a rămas între noi. Dar l-am justificat pe deplin, că s'a dorit mai mult între ai săi de aici.

Astăzi, când și prin semne omenești, în bronz, se reliează cele are drept și numai prin munca și caracterul său să trăiască îndelung în posteritate, — eu ca fost profesor la aceeași școală și ca reprezentant al eparhiei Aradului am deosebita cinste, să-i aduc un pios omagiu, dorind: ca pilda lui de viață petrecută în muncă spornică și în neprihănire, să strălucească neconținut, pentru izbânda deplină a aceluiași ideal, românesc și ortodox, la Caransebeș ca și la Arad, și în tot pământul românesc!

Acest omagiu și această urare am onoarea să le exprim și în numele Asociației Clerului A. Șaguna din mitropolia noastră*).

Seria vorbirilor o încheie dl primar Dr. Dimitrie Novăcescu, fost elev al regretatului, promițând că orașul Caransebeș, în care el a trăit, îmbogățind literatura teologică, primește și păstrează cu multă dragoste bustul său. DSA încă a făcut parte dintr'un comitet pentru vecinirea memoriei lui Dr. I. Olariu și este bucuros că s'a ajuns la această meritată ocazie, de a i se fi ridicat un monument.

Bucuria aceasta într'adevăr stă, căci Primăria a improvizat la început de iarnă un adevărat parc de verdețură în jurul bustului. Poate s'au bucurat și alții, iar biserica, preoții ei au simțit o caldă mulțumire văzând această frumoasă faptă a recunoștinței. Desigur mulțumit este și însuflețitul secretar de odinioară al acestui comitet, profesorul Ioan David, azi bolnav, care a depus mult suflet pentru ca să ajungem la asemenea bucurie...

Despre adunarea asociației clerului „Andrieu Șaguna“ urmează în numărul viitor.

Raportor

* Din cauza timpului înaintat nu s'a putut rosti Deasemeni n'a rostit pâr A. Iana din Măidan, care însoțit de o delegație de acolo a depus o cunună de flori la pedestalul monumentului.

Săptămâna.

Activitatea ce va izori din strânsa colaborare a preoților în cadrul a ocaziei „Andrei Șaguna” să nu fie numai una cu caracter „profesional” ci mai ales cu caracter „misionar”.

Însfârșit în cursul săptămânii am avut fericirea, — după o vacanță atât de îndelungată — să asistăm la reactivarea, respective reconstituirea secției eparhiale a asociației clerului „Andrei Șaguna”. Desigur că importanța acestei reactivări a fost subliniată de impresionantele serbări ale desvelirii bustului marelui *dascăl bănățean: Dr. Iosif Olariu*.

Acum când se pune din nou în discuție rostul mare al uniunii *bănățene*, — izvorât desigur din grele încercări și desamăgiri — nu se poate neglija importanța praznicului ortodox din 8 Decembrie din reședința vlădicească a Caransebeșului. Oratorii au relevat marele și nemuritorul rol a lui *Olariu*, în literatura ortodoxă în general, impresionanta figură austeră — întruchipând fundamentalul caracter, al puritanului daco-roman — în rolul de educator și luminător al celor 35 de generații de preoți și învățători ai satelor *bănățene*.

Prea Sfințitul Episcop în predicile din sf. biserică și dela sfințirea monumentului, apoi tânărul profesor diacon *Isaia Suru* dela academia Teologică, în cuvântarea sa, au immortalizat mai presus decât în bronz pe *bănățeanul candid* Dr. Iosif Olariu, care prin cultura, abnegația, modestia, caracterul și voința sa au a trasat definitiv calea uniunii *bănățene* și a rostului *bănățenilor* în viața românească de ieri, de astăzi și de totdeauna.

Dr. Iosif Olariu a fost immortalizat în bronzul consacrat acum, pentru că, prin valoarea lui de *bănățean* — valoare specific *bănățeană* — a știut, a vrut și a reușit, ca deasupra tuturor vitregiilor vremii, ba mai mult, în ciuda unor crunte și *crâncene adversități* tocmai *bănățene*, să muncească, tăcut și modest și să creeze epocă.

Dr. Iosif Olariu este sinteza bănățeanului; exemplara viață a Lui poate fi pedestalul uniunii bănățene.

*

Nu poate fi lipsită de semnificație nici adunarea de constituire și respective reactivare a asociației clerului „Andrei Șaguna” din ziua consacării lui *Olariu*.

Se impunea, ca generațiile crescute de El, și cele ce trăesc încă din cugetarea Lui, să se oprească o clipă, în viața lor atât de frământată și să răspundă unei chemări supreme: *ortodoxie românească, sprijinită de solidaritatea propovăduitorilor ei*.

tată și să răspundă unei chemări supreme: *ortodoxie românească, sprijinită de solidaritatea propovăduitorilor ei*.

Fericită a fost ideea Prea On. D. consilier ref. *R. G. Ancușa* și a dlui cons. ref. *N. Cornean*, realizatorii praznicului Dr. Iosif Olariu când s'au gândit a reuni preoții eparhiei *bănățene*, pentru organizarea lor în cadrul asociației tocmai în ziua marelui premergător.

Totul a fost impresionant în praznic. Asistență, expresivitate sufletească și cadru sărbătoresc.

Dar, tocmai pentru ceice era prilejuit marele praznic *lipseau* în bună parte: preoții.

Din 400 preoți activi, 80 au fost prezenți.

Rostul unei *solidarizări și asocieri*, chiar din punct de vedere profesional, este destul de evidențiat în secolul al XX-lea. Deci nu se poate ierta absența — fără motive foarte serioase — a celor cari au fost departe.

Pentru că:

Praznicul Olariu a trebuit să fie praznicul *bănățenismului* atât de ignorat în toate domeniile vieții publice;

Dr. I. Olariu, prin însași existența și opera sa neperitoare, a dovedit că prin abnegație poți cuceri o lume a veșniciei;

Dr. I. Olariu prin opera nemuritoare de mare dascăl încunjurat și bârfit de vrăjmași inferiori lui, prin vastitatea operei și cunoștințelor sale, — *hrana noastră de totdeauna* — ne-a obligat, ca să producem valoare muncii lui, prin *solidarizarea noastră, una și nedespărțită*.

De aceea lipsa nemotivată de inexorabile obligațiuni pastorale, nu se poate scuza, căci, noi nu vrem ca din asocierea noastră să facem *sindicate reprezentative, ci asociații creatoare și generatoare de muncă* conștientă în idealul lui Hristos și al Neamului.

*

Praznicul consacării „Dr. Iosif Olariu” și adunarea de constituire a asociației clerului, „Andrei Șaguna” sunt două clipe indisolubile în viața eparhiei și a preoțimei eparhiei noastre.

Ele au fost consacrate de inițiatorii praznicului: Pr. On. D. protopresbiter *R. G. Ancușa* și dl consilier referent *N. Cornean*, precum și de difuzorii sufletului ortodox *bănățean: Prea Sfințitul Episcop* și păr. diacon prof. *Isaia Suru*.

Precum Dr. I. Olariu, în ciuda vitregiei vremilor și dușmăniei oamenilor, nu a fost *profesionist* ci *apostol*; așa și preoțimea, va îmbrățișa *apostolatul*.

Pr. Traian Constantin.

Vizitațiunea canonică la parohiile din Banatul iugoslav.

Luni în 5 Octomvrie a. c.

Panciova. În fața modestei capele așteptau toate autoritățile orașului, reprezentanții celor 4 confesiuni și elevii români dela școlă secundare din localitate.

Păr. I. Saberca mulțumește P. S. Sale pentru înalta vizită ce a binevoit să facă și puținilor credincioși din Panciova.

Cuvântul P. S. Sale a fost îndreptat și către reprezentanții autorităților care erau de față mulțumindu-le de atențiunea ce au dat-o ierarhului român.

P. S. Sa vizitează bisericile celor patru confesiuni, fiind primit de preoții acelor confesiuni.

În drumul nostru spre Omolița ne abatem puțin la mănăstirea Voilovița, unde ne închinăm în fața sfântului altar, iar în chiliile dela etaj P. S. Sa se întreține câteva clipe cu Prea Sfințitul episcop Brancovici, fost titular în Dalmația, care de prezent își duce greul boalei în această mănăstire.

Omolița. O comună mixtă cu parohie românească de abia de 40 ani. Mulțumită armoniei ce domnește în această comună puternică, P. S. Sa a avut o primire frumoasă. Întreaga comună era în plină sărbătoare. Din departe se zăreau trăsuri, călăreți cu tricoloru statului iugoslav. Pivele anunțau intrarea Pl S. Sale.

În fața bisericii noastre mulțime de creștini frumos încolonată de pompierii comunei aștepta Arhipăstorul. La intrarea Prea Sfințitului episcop Vasile în biserică, corul mixt de sub conducerea dlui C. Fara a intonat solemn: „Întru mulți ani Stăpâne“. După rugăciunea de mulțumită păr. P. Topală arată într'un raport starea religioasă și morală a credincioșilor, puțin și săraci față de a conlocuitorilor lor.

P. S. Sa, sesizat de cele raportate, îmbărbătează fiii sufletești spre o bogăție sufletească de preț, ce trebuie să și-o agonisească fiecare creștin prin biserică. Starea materială slabă să nu fie o descurajare a oamenilor, căci de multe ori Dumnezeu, „pe cei săraci i-a umplut de bunătăți iar pe cei bogați i-a alungat în deșert“.

P. S. Sa vizitează și bisericile: romano-catolică și sârbească, unde a fost întâmpinat de mulțime de creștini.

Se ia masa la locuința părintelui P. Topală, fiind chemați și preoții celor 2 confesiuni.

Doloave. Pela asfințitul de soare ne apropiem de frunțașă comună Doloave. Hărnicia gospodăriei Dolovenilor s'a putut cunoaște îndată după trăsurile și caii frumoși, cum rar se pot vedea. Autoritățile comunale au ținut să întâmpine Arhiereul nostru cu toată demnitatea. În fața bisericii așezată pe o colină ce stăpânește întreaga comună așteptau copilașii de școală cu învățătorul nostru dela secția românească și credincioși, a căror număr s'a înmulțit în decursul rugăciunei de mulțumită.

Păr. M. Boldovina bineventează Arhipăstorul și prin cuvinte calde exprimă mulțumirea credincioșilor pentru această îndelungată misionadă.

P. S. Sa constatând râvna pronunțată a credincioșilor, către cele pământești, esplică prin cuvinte puternic sguuitoare, nemulțumirea omului de viața pământească, exprimată în pilda bogatului din Sf. Scriptură. Prin sfaturi practice P. S. Sa arată rolul înalt al apropierii de poruncile dumnezeiești. Concubinajul și sectarismul încă au fost probleme pe care P. S. Sa le-a tălmăcit cu multă îngrijorare.

P. S. Sa vizitează apoi biserica sârbească, fiind și acolo întâmpinat de preotul sârbesc și credincioșii lui.

Peste noapte rămânem la păr. Boldovina.

(Urmează).

Echipa Monografică

a Institutului Social Banat-Crișana din Timișoara a Pojejena-de-jos. — P. S. Sa Episcopul Vasile binecuvintează și încheie pers nal lucrările Echippei într'o atmosferă sărbătorească.

Dela Socol, cu durerea comprimată, în suflet urmăm pe P. S. Sa, mai departe în drumul misionarismului, printre frații din partibus..., abătuți dela linia destinului istoric. În pulberea răsculată de roțile automobilelor noastre, ce alergau în goană nebună de-a-lungul acestor drumuri de un pitoresc încântător, descifram protestul tainic al conștiinței național-românești, împotriva unor revoltătoare stări morbide de ordin național și religios din Clisură, cari nu mai pot dăinui fără să nu prejudicieze grav și iremediabil interesele noastre românești și chiar suvernitățile noastre naționale în această parte a țării.

În vreme ce gândul ne pelegina pe meleagurile spiritualității românești răvășite de venetici, mașinile ni se opresc în fața mănăstirii sârbești dela marginea comunei curat românești: Pârnea. Cei doi călugări ai mănăstirii au făcut o frumoasă primire P. S. Sale. P. S. Sa a intrat în biserică mănăstirii însoțit de cântările melodioase ale călugărilor. Unul din ei — cântăreț de forță, a cărui voce dulce deseori este purtată de undele nevăzute ale centrului de emisiune radiofonică din Belgrad — a făcut o deosebit de frumoasă impresie prin cântările bisericesti ce le-a executat cu o remarcabilă artă.

La eșirea din biserică P. S. Sa și însoțitorii intră în vorbă cu cei câțiva oameni, cari se adunaseră în jurul mașinelor, doritori să vadă fața Prea Sfințitului. Întrebându-i dacă știu românește, ne-au răspuns că ei sunt Români curăț, și că în comuna lor Pârneaura nu sunt decât numai Români.

Intrigați că vedem o mănăstire sârbească lângă o comună românească, continuăm cu întrebările, ca să plecăm de aici cu următoarea prea dureroasă icoană: Pârneaura deși numără 122 Români, n'are nici biserică nici școală românească. Pentru satisfacerea necesităților religioase și chiar culturale Români sunt nevoiți să alerge la mănăstirea sârbească, care, după mărturisirea unui unchiuș mai bătrân dintre cei adunați acolo, pe vremuri era și ea românească. Călugării sârbi ai mănăstirii sunt așadar duhovnicii și învățătorii Românilor de aici. În ce spirit își cresc „credincioșii” oricine își poate închipui. Este destul să se știe că se pretindea — și culmea îndrănelii, se pretinde cu aseditate și azi — servitorilor români și tuturor lucrătorilor pământului să vorbească numai sârbește. Cine nu știe să vorbească această limbă i se refuză serviciul ori este licențiat din serviciu, chiar dacă cumva ar fi fost angajat. În trecut mănăstirea stăpânea sute de jughere pământ; prin reforma agrară însă i s'au lăsat numai 32 jughere. Uzând de procedee reprobabile, mănăstirea a recăștigat, prin proces după 8 ani de expropriere, încă 32 jughere, dela 32 Români săraci, cari s'au văzut astfel deposedați de bucățica de pământ, ce li se cuvenea de drept, în propria lor țară câștigată cu sângele lor și al părinților lor. Cei rămași fără petec de pământ și deci fără posibilitate de traiu, sunt forțați să cerșească mila streinului, lucrând pământul mănăstirii, a cărei conducere vrea ca slugile să vorbească limba domnului.

Pentru a desnaționaliza pe Români, călugării mănăstirii, ca de altfel toți preoții sârbi din comunele unde elementul românesc le-a căzut pradă, nu s'au dat înapoi dela întrebuintarea niciunui mijloc. Până azi Români de de aici nu-și pot exercita dreptul lor sfânt de-a-și designa singuri nașul la botezul copiilor lor, de teama ca nu cumva aceștia să le pună, cum e și firesc, nume românesc. Nașul îl designează, pentru fiecare caz în parte, preotul, care în toate cazurile pune la Români naș Sârb, pe care dacă nu-l găsește în comună îl importă din comunele vecine. Așa se face că toți Români de aici au nume de botez sârbesc: Sava, Iota, Iova, Milan, Dușan, Milorad, Pera, Milița, Liubița, Zorca etc...

Mărturisirile dureroase ale acestor frați năpăstuiți, de soarta cărora până azi nimeni nu s'a interesat, într'atât a impresionat pe P. S. Sa și pe cei ce-l însoțiseră pe această Golgothă încât chiar acolo, în fața mănăstirii, a rugat pe dl Inspector General Sabin Evuțianu să ia sub ocrotirea sa directă pe acești nefericiți frați, înlesnindu-le accesul la lumina culturii. Dl Inspector Evuțianu a dispus pe loc dlui subrevizor Moisi din Moldova-Nouă să pregătească terenul ca încă cu începerea noului an școlar să se înființeze în comună școală românească, a cărei menire înaltă va trebui să fie: restaurarea simțirii și a gândirii românești, eclipsată de streini, la Români din Pârneaura.

Cu sufletele înseninate de această hotărâre eroică, care a aruncat luminoase raze de nădejde în sufletele desnădăjduite ale fraților noștri de aici, am părăsit Pârneaura, îndreptându-ne spre comuna Zlatița, care așteaptă pe Prea Sfinția Sa să-i ducă și ei cuvânt de bună mireasmă duhovnicească și de reînviere românească.

Gh. Coloșman

1 Decembrie 1936 în Caransebeș.

În anul acesta, ziua comemorării unirii tuturor Românilor, într'o singură țară, ziua de 1 Decembrie de acum 18 ani, când peste 100.000 de Români adunați pe câmpia istorică dela Alba-Iulia, au mărturisit într'un singur gând — unirea lor pentru totdeauna cu patria mamă, a fost sărbătorită cu o însuflețire de nedescris. Fără teama de a exagera am putea zice că acesta a fost un entuziasm aievea celui din 1 Decembrie 1918. Tineri sau bătrâni, bărbați sau femei, s'au adunat cu toții în sala cinematografului „Luna”, care deși foarte spațioasă n'a fost încăpătoare pentru atâta lume, încât mulți au trebuit să stea pe la uși sau chiar și afară în piață, unde au ascultat serbarea din București, difuzată de Primăria orașului. A venit întreaga suflare românească să manifeste și să protesteze cu toată demnitatea noastră națională, de strănepoți ai lui Traian și Decebal, contra acelor cari încearcă, măcar să ceară, revizuirea hotarelor noastre sfinte, să protesteze contra acelor cari ar vrea să ne răpească, măcar o o palmă de pământ, din ogorul țării noastre, frământat cu sângele atâtor eroi ai neamului nostru.

Intr'adevăr, Liga antirevizionistă locală având concursul tuturor instituțiilor și societăților din loc, îndeosebi concursul școlii, armatei și a corului „Reuniunii de cântări și muzică” a prezentat publicului un program foarte bine întocmit, după ce cu câteva zile mai înainte a lansat un apel foarte călduros către toți Români.

Intr'adevăr la ora 10 a. m. s'a oficiat o rugăciune de mulțumire de un sobor de preoți și doi diaconi. Apoi la teatrul „Luna” s'a cântat imnul regal, de corul liceului „Traian Doda” și gim. de fete cu acompaniamentul orchestrei militare bine condus de însuflețitul profesor D. Cusma. Ia cuvânt, dl Nicolae Cornean, președintele L. A. R., secția Caransebeș, care printr'o cuvântare plină de eleganță, în termeni aleși, spune:

Infruntând toate cursele morții ce pândeau pas de pas, peste una sută mii de Români s'au adunat azi optsprezece ani în Alba-Iulia.

Intr'un singur glas, acești crainici ai noștri, sub cerul sur de toamnă au votat unirea tuturor Românilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș cu patria mamă, România!

Cucerit de șoapta genuină a sângelui românesc, martorii adunării dela Alba-Iulia, cu seninul cel mai curat al sufletului lor au sigilat o realitate, până aci numai vis și isvor de martirii nesfârșite...

Iată pentru ce comemorăm ziua binecuvântată de 1 Decembrie 1918!....

Ca pruncul la sânul iubitoarei mame, noi fericiții copii ai libertății sosite pe aripile zilei de atunci, suntem departe de clocotul surdelor dureri cari au născut ziua de 1 Decembrie 1918!

Cugetați-vă că acum 152 de ani un om din *popor* — Horia din Albac, luptând pentru drepturile poporului român, moare zdrobit de roată; cu aproape două veacuri mai înainte un voevod este decapitat în aceeași luptă pentru libertatea Românilor.

Voievod și țaran, iar între ei lanțul nesfârșit de mucenicii, unele marcate în istorie, cele multe săpate doar în sufletul neamului: — iată sinistra diademă cu care soarta a încununat fruntea strămoșilor noștri!

Frumusețea sărbătorii noastre de astăzi oprește coborîrea în adâncurile pline de sbucium și amar, cari

zac în noi ca moștenire și talisman... Dar, uneltitorii aruncă iar zarul morții, strănepoții lui Basta agită iar săbiile ucigăse de-asupra capetelor noastre...

Conștiința apărării și conservării noastre ni-a dat acest organ de prevedere, de senzibilizare a sufletului românesc amenințat! Marele patriot, Stelian Popescu, cu bătaia inimii în ritmul dragostei de neam, a dat ființă Ligii antirevizioniste Române. — Nimeni altul mai bine ca această ligă nu sintetizează solidarizarea noastră, a tuturor Românilor, în jurul apărării patrimoniului nostru scump: România Mare....

Conștiința unității noastre naționale ni-a dat Alba-Iulia dela 1 Decembrie 1918; conștiința păstrării acestei unități ne-a întrunit astăzi la praznicul demn al împlinirii celui al 18-lea an dela Unire.

Din glasul reprezentanților tuturor cari au binevoit să dea concurs la organizarea programului nostru, din fiorul cântecului nostru eșit din glasuri îngerești de copii — ca și din moțiunea ce vă prezintă spre votare frunzașul zilelor de prefacere aici în Caransebeș — se desprinde un singur gând: o hotărâre și un avertisment:

Unirea noastră, răscumpărată cu chinuri — în furci, în lanțuri, cu sabie, cu roata morții — cu mii și mii de forme ale supliciuului — este pentru totdeauna. Neamul românesc, cât timp va trăi el printre neamurile pământului, o va apăra. Viața noastră nu-i un preț pentru aceasta... Dar uneltitorii, dușmanii de veacuri și toți fanfaronii vorbelor plătite, să ia aminte la glasul înțelepciunii: puneși sabia în teacă.... pentrucă, am dovedit-o îndeajuns — drumul Budapestei îl știm de-a rostul! Doamne ferește-te să-l mai apucăm odată!!

Elevul Mihai Popa, cl. VIII-a liceală, declamă „Transilvania și Banatul“ fragment din „Poemul Unirii“ de Zaharia Bărsan.

Diaconul *Isaia Suru*, profesor de Teologie, secretarul general al L. A. R., în numele Episcopiei cu mult suflet arată bucuria noastră a acelora cari prăznuim astăzi ziua simbolică a unirii tuturor Românilor, ziua de 1 Decembrie. Descrie apoi în cuvinte duiioase, suferințele ce a trebuit să îndure poporul românesc din partea călăilor unguri, cari voiau să ne pregătească mormântul. Evidențiază cum pe Unguri nu-i leagă nimic de aceste meleaguri, pe când pe Români îi leagă de aceste locuri, însăși ființa lor ca popor al cărui suflet a fost plămădit în acești munți și văi. Pretențiile revizionistilor sunt nejustificate. „Glasul lor se îngână parcă cu ecoul prelungit a veteilor de durere, a celor închiși în temnițele ungurești, pentru cauza noastră națională; se îmbină glasul revizionistilor cu glasul din departe al celor 100.000 de Români adunați acum 18 ani pe câmpia Albei istorice — Meca românismului. Cei 18 ani n'au fost în stare să șteargă nici urmele, necum amintirile durerilor de ieri! Se îngână glasul revizionistilor unguri, cu glasul înăbușit de durere a lui Horia și Cloșca, trași pe roată de sălbătăcia ungurească — cari ne strigă aievea din departe „mai bine muriți în lupte cu glorie deplină decât să fiți sclavi iarăși pe vechiul nost pământ“.

Trecutul să ne fie o chieazășie de biruință, iar scumpul nostru Rege un simbol de închegare națională.“ Pentru *El, fară și lege*. să trăim și să murim!

Cuvântarea a produs un entuziasm de nedescris oratorul fiind întrerupt de mai multe ori cu aplauze furtunoase.

Corul Reuniunii, cu acompaniament de orchestră execută „Se întorc vitejii din războiu“.

Păr. *Filip Pop* dela liceu, în numele instituțiilor culturale, arată în cuvinte lapidare adânc simțite, ne dreptățile din trecut, jertfele Românilor pentru realizarea idealului național și datoria noastră a tuturor de a nu ceda din drepturile noastre cu prețul oricărei jertfe. „Noi Români am mai fost la Budapesta atunci când i-am scăpat de bolșevici. Ungurii să ia aminte!

Corul școlii normale execută „Piatră de hotar“. Compoziția profesorului Caius Sevicu.

În numele „Astre“ și a societăților culturale d-l ing. *Petru Fotoc*, citește o conferință bine documentată, în care arată cât de neserioase și de neîndreptățite sunt pretențiile Ungurilor și dacă e nevoie noi Români cunoaștem drumul la Budapesta. Trebuie să înțeleagă odată pentru totdeauna atât revizionistii din afară, cât și aceia din lăuntru țării, cari locuesc împreună cu noi, dar n'au nimic cu sufletul nostru, că hotarele noastre sunt veșnice. Dacă Ungaria nu se astâmpără, opinca din nou va sfida cupola parlamentului unguresc“. Corul liceului cântă „Sus inima Români“. Urmează moțiunea prezentată de d-l Aug. Munteanu, vicepreședintele L. A. R., documentată, precisă ca cel mai solemn legământ, care este aplaudată călduros de public.

La sfârșitul programului toate corurile laolaltă acompaniate de orchestra militară cântă „Deșteaptă-te Române“. Strofa ultimă „Murim mai bine 'n luptă“ a fost cântată și repetată împreună cu tot publicul, cu o însuflețire cum rar se poate vedea.

Nu putem încheia aceste șire fără să observăm că aportul Bisericii la acest praznic — ca întotdeauna — a fost mare.

Laudă se cuvine pentru această reușită L. A. R. care sub conducerea d-lor Nicolae Cornean, consilier-referent, Aug. Muntean și prof. Isaia Suru, au organizat așa de bine această manifestare cu adevărat românească.

Rap.

Situația actuală a văduvelor de preoți.

Am insistat ceva mai mult asupra sistemului de pensionare după acest fond, fiind el și azi în vigoare. Pentru ilustrarea cu cifre a prevederilor statutelor fondului citat mai sus, voi înșira numai câteva cazuri de pensionare a văduvelor și orfanilor de preoți, și cifrele vor vorbi dela sine:

a) Văd. preotului Crăciun din Sacoșul-mare, după 2—3 ani de serviciu a soțului său, cu 2 copii, nu primește nimic.

b) Văd. preotului Ioan Russu din Jebel, după 21 ani serviți, cu un copil primește lunar 835 Lei.

c) Văd. pr. Ilie Cocoșiu din Uliuc, fără copii, după 40 ani serviți, primește cca. 400 Lei lunar.

d) Văd. pr. Costescu cu 4 copii, după 16 ani serviți, primește 1.914 Lei pe 3 luni.

e) Văd. pr. Colojoară din Denta, după 40 ani serviți, primește lunar 350 Lei.

f) Văd. pr. Danciu din Satul-mic, după 30 ani serviți, primește ceva peste 300 Lei lunar.

g) Văd. pr. Const. Doboșan din Banloc, după cca. 35 ani serviți primește 905 Lei lunar.

Câteva văduve de preot nu primesc nimic, fiindcă vechile fonduri erau facultative și au ricat escontările.

Că ajutoarele văduvelor de preoți sunt atât de mici se esplică printre altele și prin faptul că se rețin pentru fondul de pensie cele 10% numai din salariul de bază și gradații, deci fondul n'are de unde să se alimenteze. La toți ceilalți funcționari se rețin cele 10%, pentru fondul de pensie din salariul brutt, ceiace este o diferență mare.

4. O altă măsură mai recentă și foarte salutară, prin care se vine momentan în ajutorul văduvei de preot cu ocaziunea morții soțului său, este ajutorul de Lei 30.000 votat prin „regulamentul fondului de ajutorare reciprocă a salariaților Eparhiei ort. rom. Caransebeșului“. Regulamentul acestui fond s'a votat în Adunarea delegaților salariaților Eparhiei, ținută la 30 Iulie 1934.

5. Asigurarea făcută la Soc. de asig. „Prima Ardeleană“ este iarăși în favorul văduvelor de preot, acolo unde această asigurare s'a făcut. Deși este absolut facultativă, această asigurare, și de dată mai recentă (1935), este bună, și într'un viitor apropiat își va arăta roadele.

În rezumat deci, care-i situația actuală a văduvelor de preoți? La moartea soțului, beneficiază de un ajutor momentan de Lei 30.000. Are drept să stea în casa parohială încă 6 luni socotite dela data repăsării soțului ei. Are drept la jumătate din venitele parohiei timp de un an, și are drept la pensia care este mai mult decât pușină față de recerințele văduvei mai ales dacă are și copii la școală.

Cele înșirate mai sus dați-mi voie să le grupez în două categorii, și să pun în prima categorie pe acelea cari vin efectiv în ajutorul văduvei, *deci măsurile bune* cari corespund și azi; și în categoria a doua să pun măsurile insuficiente, *deci lipsurile* față de recerințele de azi, lipsuri care au nevoie de îndreptare.

Liviu Surlașiu
paroh-Jebel.

(Urmează)

ȘTIRI

Distincție. Din prilejul sărbătorii *Sfântului Nicolae* Prea Sfințitul Părinte episcop a binevoit a distinge cu dreptul de a purta brâu roșu pe merituosul preot *Gheorghe Frățilă* din Glimboca. Sfinția Sa, preot de model, și-a înzestrat biserica din sat, cu toate cele trebuincioase, după ce în prealabil a renovat-o complet. În parohie a întărit dreapta credință, a ajutat pe păstorii săi și întreaga comună ca un adevărat părinte, folosind situația sa de mandatar în Parlament exclusiv în favorul satului său, a celor din jur și a multor preoți, frați ai săi întru Domnul. Mai nou a dus aproape la sfârșit zidirea frumoasei biserici din Ferdinand, exoperând nenumărate ajutoare străine, căci numai cu dania credincioșilor, greu s'ar fi ajuns la capăt. De câțeva vreme distinsul preot este bolnav, o apendicită, mai apoi alte complicații interne l-au doborât la pat. Bunul Dumnezeu însă, ascultând rugăciunile tuturor acelora cărora părintele *Gheorghe Frățilă* li-a făcut un bine, să ni-l redea iarăși, ca sănătos să-și poată continua activitatea sa laudabilă.

„**Biserica și Școala**“ confratele nostru arădan, intrând cu 1 Ianuarie 1937 în al șaptelea deceniu de apariție, va fi condus dela acea dată de păr. prot. iconom stavrofor Dr Gheorghe Ciuhandu. Cunoscând noi personalitatea noului redactor, erudiția sa și ortodoxismul său intrasigent, avem depline nădeжди că „Biserica și Școala“ va spori pe viitor aci la frontieră cultura bisericească și viața religioasă românească. Cercetările istorice documentate ale părintelui Dr Gh. Ciuhandu găsec în tribuna aceasta un difuzor expeditiv și necesar, iar talentul teren de valorificare și o școală a desăvârșirii!

Spor la muncă ziditoare și înfrățitoare!

Regele Eduard VIII al Angliei a abdicat. Se știe că actualul rege al Angliei, Eduard VIII a ocupat tronul tatălui său, necăsătorit. Dorind acum a se căsători cu o americană, Wallis Simpson, de două ori divorțată, s'a isbit de tradiționalismul și conservatorismului englez, unde nu se admit căsătoriile morgannatice. Așa, regele Eduard a abdicat în favorul fratelui său, ducele de York, care va lua titlul probabil de George VI.

Notă Oficială.

Nr. 7734/E. 1936.

Legea pentru inventarierea averilor și veniturilor aparținând bisericilor naționale și celorlalte culte, publicată în Monitorul Oficial Nr. 162 din 17 Iulie 1934 prin alin. II al art. 2 obligă părțile constitutive ale tuturor cultelor ca să comunice Ministerului Cultelor și Artelor, în cursul lunii Decemvrie a fiecărui an orice schimbare intervenită în inventar, în averea și veniturile cari fac obiectul acestei legi.

În consecință, se atrage atențiunea Onor. Oficii parohiale și protopresbierale asupra obligației de a ne comunica în cursul lunii Decemvrie toate schimbările intervenite în inventarul, averea și veniturile lor. Actele respective ni se vor trimite colectiv, pe protopresbiterate și prin Oficiul protopresbiteral vizate — la cele parohiale — de Oficiul protopresbiteral, cel mai târziu la 24 Decemvrie 1936.

Pentru Oficiile parohiale și protopresbierale, dela care nu ni-se vor înainta aceste schimbări, se va considera situația neschimbată față de anul precedent, aceasta însă pe răspunderea materială a conducătorilor acestor oficii.

Ni se va trimite asemenea copia bugetului pe anul financiar în curs dela toate părțile constitutive ale eparhiei.

Caransebeș la 11 Decemvrie 1936.

Episcopul diecezan:

† VASILE